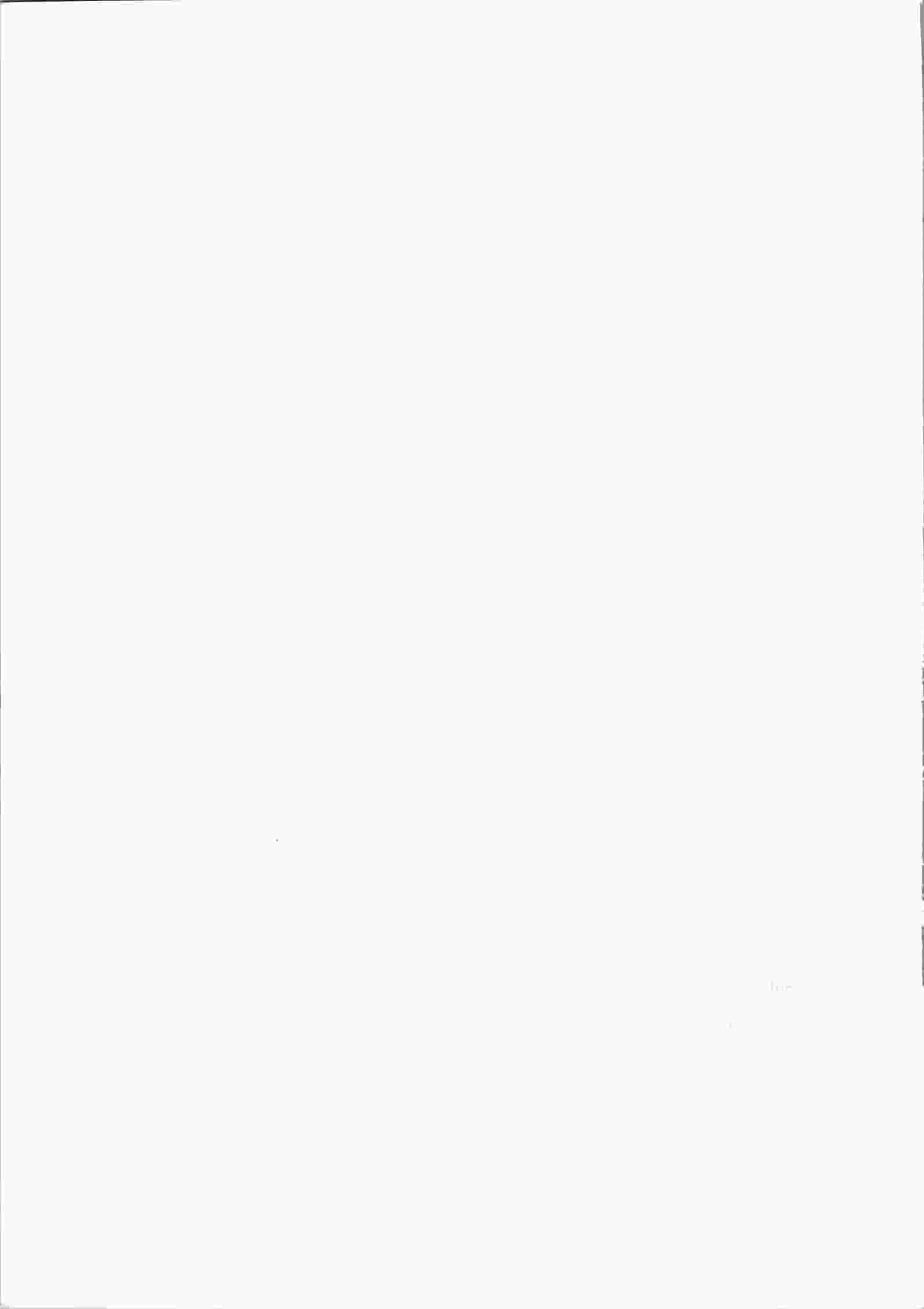

UDK 902
ISSN 1330-0644
VOL. 9. 1992.

Prilozi

Instituta za arheologiju u Zagrebu

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU U ZAGREBU

Adresa uredništva/Address of the editor's office

Institut za arheologiju u Zagrebu
41000 Zagreb, Avenija Vukovar 68
Telefon/phone 041/517–874 i 537–669 fax 041/537–613

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

ŽELJKO TOMIČIĆ

Redakcijski odbor/Editorial committee

MARIJA BUZOV, Zagreb	ZORKO MARKOVIĆ, Koprivnica
KORNELIJA MINICHREITER, Zagreb	BRANKA MIHOVIĆ, Zagreb
ŽELJKO TOMIČIĆ, Zagreb	ZDENKO VINSKI, Zagreb
Urednici	Članovi

Prijevod na engleski/English translation

BARBARA SMITH–DEMO i RAJKA MAKJANIĆ–DAVISON

Prijevod na njemački/German translation

BRANKA OHRNJEČ

Dizajn/Design

ROKO BOLANČA

Lektura/Language editor

ANTE STAMAČ

Korektura/Proofreaders

MARIJA BUZOV i ŽELJKO TOMIČIĆ

Grafička priprema/DTP

D&N, Zagreb, Ozaljska 23

Tisak/Printed by

Tiskara "STUBA", Zagreb, Boškovićeva 18

Naklada/Circulation

600 primjeraka/examples

Časopis izlazi jednom godišnje/Annual

Članci iz časopisa *Prinosi* i *Prilozi* su referirani u sekundarnim časopisima *GERMANIA Anzeiger der Römisch–Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts*, Verlag Philipp von Zabern, Mainz i *Bulletin de l'Association internationale pour l'étude de la mosaïque antique — Bibliographie*, Centre national de la recherche scientifique (CNRS), Paris

Sadržaj

Contents/Inhaltsverzeichnis

- ŽELJKO TOMIČIĆ
5 Predgovor
- Izvorni znanstveni radovi**
- KORNELIJA MINICHREITER
7 Kulturni predmeti starčevačke kulture u sjevernoj Hrvatskoj
- DUNJA GLOGOVIĆ
23 Noževi tipa Sv. Juraj
- JASNA ŠIMIĆ
37 Horizont kasnoga brončanog doba na lokalitetu "Gradac" u Sarvašu
- IVANČICA PAVIŠIĆ
49 Neki novi nalazi Virovitičke grupe iz Gačića kod Virovitice
- BORIS ILAKOVAC
63 Jedan forum u rimskoj Saloni sigurno je poznat
- REMZA KOŠČEVIĆ
69 Rimsko–provincijalni metalni predmeti — prilog poznavanju oblika
- MARIJA BUZOV
91 Pjesnikinja Sappho s Muzama na mozaiku iz Solina
- BRANKA MIGOTTI
101 Ranokršćanska biskupija *Scardona* (Skradin)
- ŽELJKO TOMIČIĆ
113 Nova istraživanja bjelobrdske kulture u Hrvatskoj
- Stručni radovi**
- SNJEŽANA VASILJ
131 Novčić Oite sa Ošanića
- HERMINE GÖRICKE–LUKIĆ
135 Prilozi poznavanju numizmatičke topografije Baranya
- TAJANA SEKELJ IVANČAN
153 Učestalost toponima kod srednjovjekovnih arheoloških nalazišta sjeverne Hrvatske

- ŽELJKO TOMIČIĆ
Preface/Vorwort
- Original scientific papers**
- KORNELIJA MINICHREITER
Kultgegenstände der Starčevo-Kultur in Nordkroatien
- DUNJA GLOGOVIĆ
Knives of Sv. Juraj type
- JASNA ŠIMIĆ
Horizont der späten Bronzezeit auf der Fundstelle "Gradac" in Sarvaš
- IVANČICA PAVIŠIĆ
Einige neue Funde der Virovitica-Gruppe von Gačić bei Virovitica
- BORIS ILAKOVAC
On the Location of the Roman Forum in Salona
- REMZA KOŠČEVIĆ
Roman Provincial Metal Objects: A Contribution to Knowledge of Their Form
- MARIJA BUZOV
The Poetess Sappho with the Muses on a Mosaic from Solin
- BRANKA MIGOTTI
The Early Christian Episcopal See of Scardona (Skradin)
- ŽELJKO TOMIČIĆ
Neuere Erforschung der Bijelo Brdo-Kultur in Kroatien
- Professional papers**
- SNJEŽANA VASILJ
A coin of Oite from Ošanići
- HERMINE GÖRICKE–LUKIĆ
Beiträge zur Kenntnis der numismatischen Topographie Baranyas
- TAJANA SEKELJ IVANČAN
An Analysis of Toponyms at Medieval Archaeological Sites in Northern Croatia

Prikazi

- MARIJA BUZOV
165 DR. ANTE ŠONJE
Putevi i komunikacije u prethistoriji i antici na području Poreštine i njihov odnos prema ostalim prometnim vezama u Istri, Poreč – Pazin 1991, str. 115, s 22 ilustracije
- 166 Diadora, sv. 12, Zadar 1990, stranica 417, zajedno s tablama, crtežima, planovima i kartama
- 170 DR. ANTE ŠONJE (1917–1981)
- 170 Bibliografija Ante Šonje (1953–1981)
- 175 Kratice

Book Reviews Besprechungen und Anzeigen

Abbreviations/Abkürzungen

Prilozi poznavanju numizmatičke topografije Baranje

Beiträge zur Kenntnis der numismatischen Topographie Baranyas

Stručni rad

Professional paper

UDK 737.1(439.127)''00/16''

Priljeno/received 27. 06. 1992.

HERMINE GÖRICKE-LUKIĆ

Muzej Slavonije Osijek

Trg Svetog Trojstva 5
HR-54000 Osijek

Ovaj rad predstavlja sintezu o poznavanju numizmatičke topografije Baranje, a nastao je na temelju dostupne arheološke literature, dosadašnjih arheoloških rekognosciranja, te manjih istraživanja sondažnog značaja. Autorica obrađuje skupne i pojedinačne nalaze novca od 1–17. st. Posebnu je pažnju posvetila neobjavljenim novcima iz fundusa Muzeja Slavonije u Osijeku iz nalazišta: Batina, Darda, Kozarac, Kopačevo, Kotlina, Kneževi Vinogradi, Lug, Popovac, Vardarac i Zmajevac, koji se datiraju od 1–4. st.

Autorica daje sliku dosadašnjeg stanja istraženosti i poznavanja numizmatičke topografije Baranje.

Područje Baranje zauzima krajnji južni dio Panonske nizine, koji ulazi u granice Republike Hrvatske. Tokovi rijeka Drave i Dunava stvaraju izrazitu topografsku meću prema Vojvodini (Bačkoj) na istoku i Slavoniji na jugu i jugozapadu. Granica Baranje na sjeveru i sjeverozapadu je državna granica s Republikom Mađarskom, koja je povučena kroz nizinski prostor bez oslonca na ikakovu reljefnu i hidrografsku prepreku. Tako omeđeno područje Baranje ima površinu od 1.149 km².

Na tlu Baranje u doba rimske vladavine nastala su mnoga naselja i seoska gospodarstva, a uz sporedne prometnice cestovne postaje. Ona postaje strateški vrlo važan rimski teritorij zbog značaja Limesa – rimske vojne granice na Dunavu, na kojem je izgrađen čitav niz vojničkih utvrda – augzilijskih logora (MINICHREITER 1987: 87).

Pri dosadašnjem stanju istraženosti u Baranji je ukupno evidentirano 30 antičkih lokaliteta. Najvažniji među njima su u: Batini, Zmajevcu, Popovcu, Kamencu, Kozarcu, Lugu, Dardi, Vardarcu, Kopačevu i Bilju (MINICHREITER 1987: 87).

Prve podatke o arheološkim nalazištima Baranje nalazimo zapisane još krajem 18. stoljeća, a objavio ih je znameniti slavonski književnik, franjevac, MATIJA PETAR KATANČIĆ.¹ To su topografska zapažanja zabilježena pri-

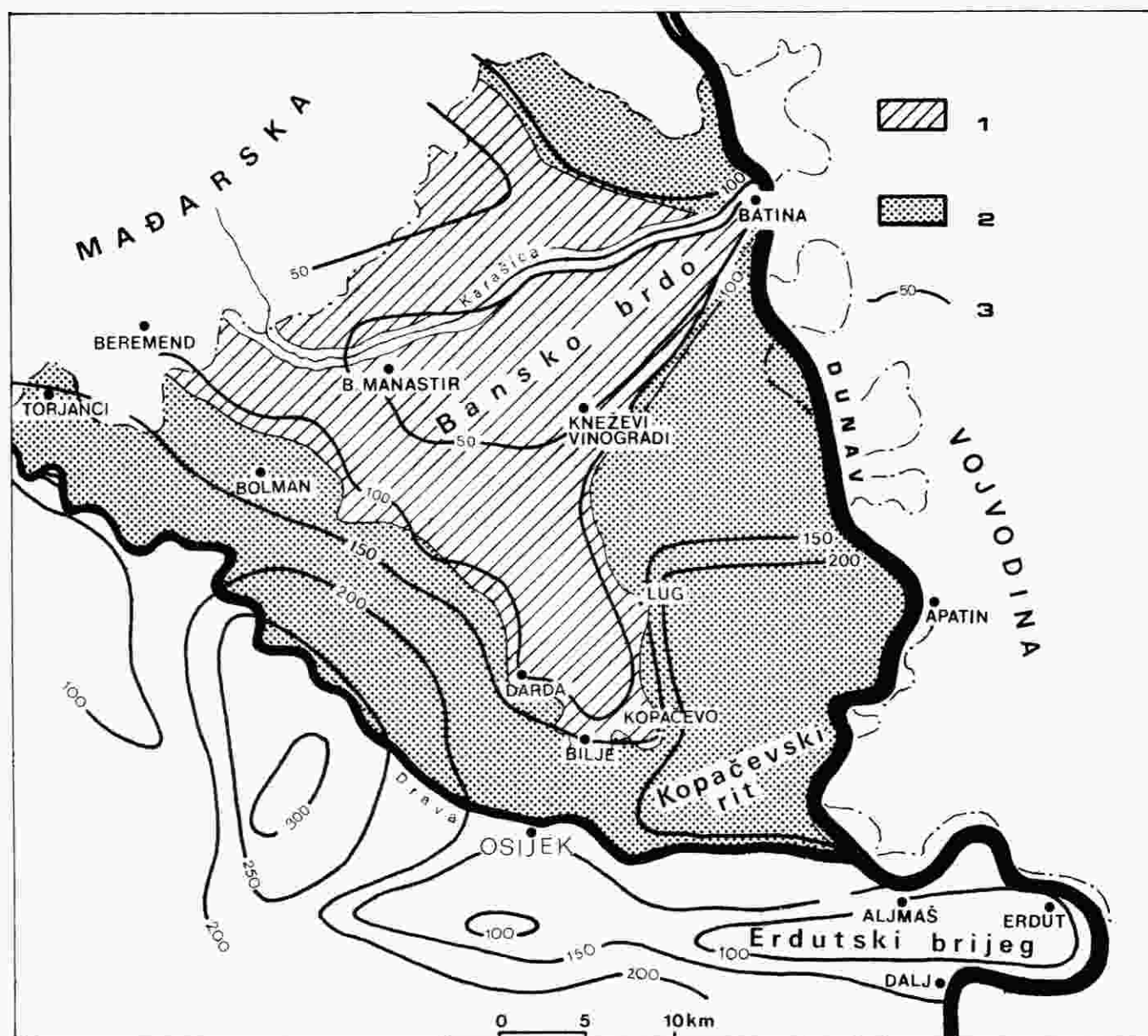
godom njegova obilaska trase po liniji limesa na Dunavu, a ona se uglavnom podudarala i s tadašnjom državnom cestom. Vozeći se dilažansom od Zemuna do Osijeka i opet od Osijeka do Pešte, KATANČIĆ je pomno uspoređivao i bilježio udaljenosti tadašnjih postaja s odgovarajućim rimskim postajama na cesti koju naziva – VIA RIPENSIS (PINTEROVIĆ 1969: 53).

Krajem 19. stoljeća mađarski arheolozi publiciraju znanstvene radove o značajnim arheološkim nalazima s područja Baranje, većinom slučajno nađene, a pohranjene u Nacionalnom muzeju u Budimu. Prve podatke o nalazima antičkog novca daju 1878. godine J. HAMPEL, i – 1897. godine F. VÁRADY, opisujući nalaz bogatog rimskog groba nadenog 1876. godine u Batini, na posjedu obitelji CSÁKY (HAMPEL 1878: 150; VÁRADY 1897: 180). Oba autora navode dragocjene grobne priloge, zlatnu ogrlicu – 14 smaragda i novac cara GALIJENA (253–268.), također iz fundusa Muzeja u Budimu.

Za nas su od posebna značaja podaci koje navodi F. VÁRADY, a koji se odnose na nalaze antičkog novca s baranjskih lokaliteta: Batina, Bilje i Zmajevac. Navodeći nalaze novca u Batini, autor daje i opise prikaza na reversima: "LUCILA (HILARITAS), AURELIANUS (PANNONIAE), MAXIMIANUS (GLORIA EXERCITVS), CONSTANTIUS FL. CL. (PROVIDENTIAE CAES ^{SMKT})" (VÁRADY 1897: 186). Na kraju prikaza nalaza antičkog novca po lokalitetima, autor daje i tabelarni popis posebno značajnih nalaza – rimskih medaljona nadenih na području Baranje. Tako saznajemo za nalaze medaljona cara HADRIJANA (117–138.) u Batini, MAXIMENUSA I. (235–311.) u Bilju (VÁRADY 1897: 201).

U 19. stoljeću prema podacima istoga autora, mađarski arheolozi obavljaju i prvo arheološko iskopavanje u Zma-

1 MATIJA PETAR KATANČIĆ, najobrazovaniji slavonski književnik 18. stoljeća. Rođen je u Valpovu 1750. a umro je 1825. godine u Budimu. Bio je profesor Gimnazije u Osijeku i Zagrebu. Predavao je arheologiju i numizmatiku na Univerzitetu u Budimu. Pisao je rasprave iz arheologije, numizmatike, zemljopisa, filozofije, povijesti umjetnosti, te latinske i hrvatske stihove. Prigodom 40 –obljetnice postojanja Hrvatsko numizmatičko društvo u Zagrebu dalo je 1968. godine otkovati medalju u bronci s likom M. P. KATANČIĆA, rad akademskog kipara VANIJE RADAUŠA.

Sl. 1. Debljina kvartarnih naslaga u Baranji: 1 – Bansko brdo, lesne zaravnj i terasna nizina, 2 – polje, 3 – izobate debljina kvartarnih naslaga. Crtež: MILJENKO GREGL.

Abb. 1. Quartärsedimente in Baranya: 1 – Bansko brdo, Lössterrassen, 2 – Marschland, 3 – Isohathenkarte der Quartärsedimente. Zeichnung: MILJENKO GREGL.

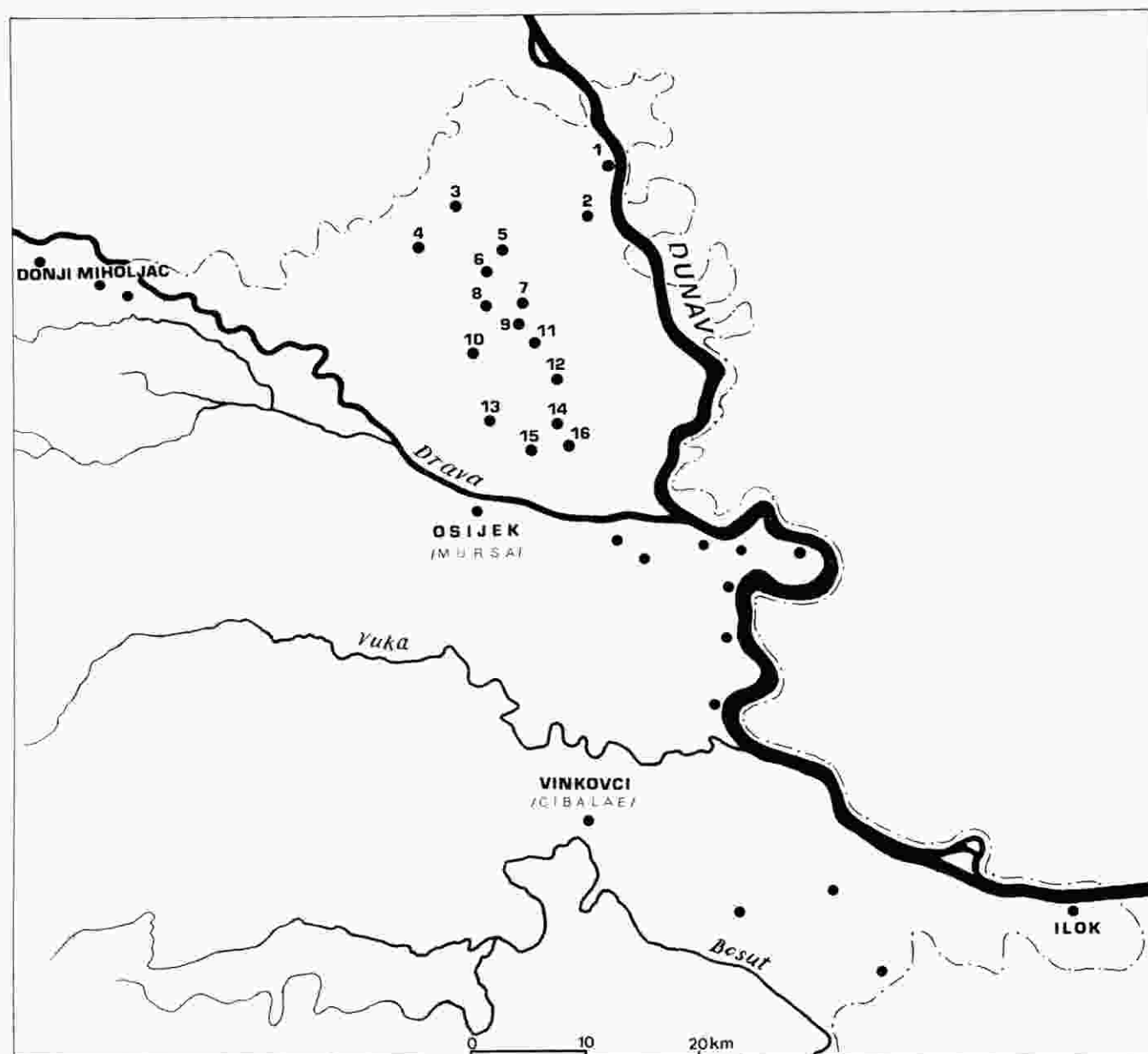
jevcu, na lokalitetu "Gradac", gdje je otkriveno rimsko vojničko groblje datirano u 3. stoljeće (BULAT 1969: 41; BULAT 1977: 83). U 20. stoljeću (za II. svjetskog rata) također su obavljena arheološka iskopavanja, u Zmajevcu gdje su iskopana 53 rimska groba, a u Kamencu je, arheolog DOMBAY, otkrio ostatke rimskih zidova i šest grobova s novcima iz 4. stoljeća (MINICHREITER 1987: 119). Prema podacima prof. MIRKA BULATA mađarski arheolozi iskopali su u Lugu, navodno 26 rimskih grobova na lokaciji današnjeg mjesnog groblja, a arheološki nalazi su pohranjeni u Pečuhu (BULAT 1977: 79).

Godine 1956. prof. IVE MAŽURAN publicirao je skupni nalaz srebrnog i zlatnog novca iz 17. stoljeća, nadenog na lokalitetu "David Surduk" u Kotlini. "Blago" je nadenog u glinenoj posudi s 81 novcem i to 76 srebrnjaka i 5

zlatnika. Među nadenim novcima najbrojnije su zastupljeni novci LEOPOLDA I. HABSURGOVCA, LOUISA XIV. i SIGISMUNDA III. poljskog. Nalaz je zakopan 1683. godine u vrijeme pohoda KARA MUSTAFE na Beč (MAŽURAN 1956: 133–142).

U terenskom dnevniku dr. DANICE PINTEROVIĆ iz 1964. godine, zabilježen je podatak da je prigodom rekognosciranja terena u Dardi, imala priliku vidjeti dva rimska zlatnika – VALENSA (364–378) i TEODOZJA I. (379–395.) u privatnoj zbirci kolekcionara TEODORA ANDRIČA.

U pravom smislu Baranja postaje arheološki aktualnom 60-tih godina ovog stoljeća, zahvaljujući široj akciji za istraživanje limesa. Osniva se međuakademijski odbor za istraživanje Podunavskog limesa i graničnog pojasa prema antičkoj Italiji, tzv. Alpske klauzure. Odbor

Sl. 2. Pregledna karta Limesa u Baranji. Mjerilo: 1:300.000. Crtelj: M. GREGL.

Abb. 2. Limes in Baranja, Übersichtskarte. Masstab: 1:300.000. Zeichnung: M. GREGL.

je uspio za taj posao angažirati mnoge arheološke ustanove u Hrvatskoj, Mađarskoj i šire. Formirane su istraživačke ekipe, čiji su rezultati prezentirani na Simpoziju o istraživanju limesa, održanom u Osijeku 1968. godine. Topografska istraživanja na slavonsko-baranjskom sektoru obavili su dr. DANICA PINTEROVIĆ i prof. MIRKO BULAT. Uz popise antičkih lokaliteta ovi autori navode i nalaze novca, i to: Batina – nalazi rimskih novaca 4. stoljeća, Kneževi Vinogradi lokalitet "Dragojlov brijeg" – nalazi kasnoantičkih novaca, Kopačevo – grobovi od opeka s nalazima rimskog novca, Kozarac – nalazi rimskog novca (PINTEROVIĆ 1969: 53–64; BULAT 1969: 39–49).

Održavanjem ovog Simpozija oživljeno je zanimanje za sakupljanje podataka o numizmatičkim nalazima i iz privatnih zbirki. Godine 1971. prof. EMIL SPAJČ publici-

rao je najbrojniju, poznatu privatnu zbirku kolekcionara ŠANDORA TROSZTA, učitelja iz Kopačeva. Zbirka broji 146 primjeraka rimskog novca, sakupljenog isključivo s baranjskih antičkih lokaliteta. Zbirka je dala kronološki okvir zastupljenosti novca za više lokaliteta, koji je kasnije često citiran u stručnoj literaturi, i to: Batina, od JUNJA (60. g.pr.Kr.) do VALENSA (364–378.); Darda, od URBS ROMA (330.) do VALENSA; Kneževi Vinogradi "Dragojlov brijeg", od GORDIJANA (238–244.) do VALENSA; Kopačevo, od TIBERIJA (14–37.) do ARKADIJA (383–408.); Kotlina, od HADRIJANA (117–138.) do VALENSA; Lug, od SEPTIMIJA SEVERA (193–211.) do GRACIJANA (367–383.); Popovac, od AURELIJANA (270–275.) do GRACIJANA; Vardarac, KONSTANCIJA II. (337–361.) do GRACIJANA; Zmajevac, od KLAUDIJA I. (41–54.) do ARKADIJA (SPAJČ 1971: 133–158).

VLADARI

LOKALITETI	JUNIE BRUT (60. g. p. n. e.)	TIBERIE (14 - 37.)	KLAUDIJE (41 - 54.)	TRAJAN (98 - 117.)	HADRIAN (117 - 138.)	LUCILA (161 - 169.)	SEPTIMJE SEVER (193 - 211.)	MAKSIMIN I. (235 - 238.)	GORDIJAN III. (238 - 244.)	GALIJEN (253 - 268.)	AURELIJAN (270 - 275.)	DIKLECIJAN (285 - 305.)	MAKSIMIJAN (286 - 308.)	GALERIJE (305 - 311.)	GALERIJA VALERIJA (305 - 311.)	LICINJE I. (308 - 324.)	KONSTANTIN I. (307 - 337.)	KONSTANTIN II. (337 - 340.)	KONSTANCIJE II. (337 - 361.)	
BATINA	1				1	1				1	1		1							
BILJE																		1	1	
DARDA				1									1	1	1					
GAJIĆ																			1	
KAMENAC																				
KNEŽEVI VINOGRADI									1					1						1
KOPAČEVO		1																		
KOTLINA																				
LUG							1					1	1			1	1			
POPOVAC											2									
VARDARAC																				
ZMAJEVAC			1					1												1
UKUPNO kom.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	3	1	3	2	1	1	1	2	3	
0 %	1,69	1,69	1,69	1,69	3,40	1,69	1,69	1,69	1,69	1,69	5,10	1,69	5,10	3,40	1,69	1,69	1,69	3,40	5,10	

Tabela A. Kombinacijska tabela zastupljenosti novca po lokalitetima i vladarima (publicirani primjerci).

Sl. 3. Pogled na lokalitet "Dragojlov brijeg", Kneževi Vinogradi. Snimi: RUDOLF BARTOLOVIĆ.

Abb. 3. Ansicht der Fundstelle "Dragojlov brijeg", Kneževi Vinogradi. Photos: RUDOLF BARTOLOVIĆ.

LOKALITETI	VLADARI																						UKUPNO	%		
	TIBERIJE (14 - 37.)	HADRIJAN (117 - 138.)	ANTONIN PIJE (138 - 161.)	FAUSTINA SENIORA (138 - 161.)	GORDIJAN III. (238 - 244.)	FILIP I. (244 - 249.)	HEKSTILIJAN (249 - 251.)	HERENIJE MLADI (249 - 251.)	KLAUDIJE II. GOTOJSKI (268 - 270.)	TETRIK I. (270 - 273.)	SEVERINA (270 - 275.)	DIOKLECijan (284 - 305.)	LICINJE I. (308 - 324.)	KONSTANTIN I. (307 - 337.)	KONSTANCIJE II. (337 - 361.)	KONSTANS (337 - 350.)	JULIJAN II. (360 - 363.)	JOVIJAN (363 - 364.)	VALENTINIJAN I. (364 - 375.)	VALENS (364 - 378.)	GRACIJAN (367 - 383.)	TEODIZIJE I. (379 - 395.)			JUSTINIJAN I. (527 - 565.)	NEĆTKI (IV stoljeće)
BATINA			1				1			1	1		3								1	1	1		10	14,00
B. MANASTIR						1							1	1							1	1	1		10	14,00
DARDA														1	1										3	4,30
KNEŽ, VINOĞ.												1	1		1		1		3	5	3			4	21	30,00
KOPAČEVO									2					1		1	1				1				5	7,20
KOTLINA					1															1					3	4,30
KOZARAC										1				1	2										4	5,80
LUG	1	1	1																						3	4,30
POPOVAC															1	1	1								5	7,20
SUZA				1											2						2				3	4,30
VARDARAC						1																			3	4,30
ZMAJEVAC		1				1	1					1								1					3	4,30
UKUPNO	1	2	2	1	1	3	1	1	1	2	1	2	1	6	12	5	2	1	3	9	7	1	1	4	70	
UKUPNO %	1,43	2,85	2,85	1,43	1,43	4,30	1,43	1,43	1,43	2,85	1,43	2,85	1,43	8,57	17,15	7,15	2,85	1,43	4,30	12,85	10,00	1,43	1,43	5,70		

Tabela B. Kombinacijska tabela zastupljenosti novca po lokalitetima i vladarima iz fundusa Muzeja Slavonije Osijek (nepublicirani primjerci).

Tabelle B. Kombinationsstatistische Tabelle der Münzgattungen und Münzhäufigkeit pro Fundstelle und Kaiser, aus dem Fundbestand von Museum Slavoniens, Osijek (unpublizierte Exemplare).

1977. godine prof. M. BULAT u radu o stanju istraženo-
sti antičkih lokaliteta u Slavoniji i Baranji, navodi nu-
mizmatičke nalaze u Kamencu – novac 4. stoljeća, Lu-
gu – novac LICINIJA, Popovcu lokalitet "Pogan" – bronča-
ni novac 4. stoljeća (BULAT 1977: 79).

1978. godine autori prof. ZĐENKA DUKAT i dr. IVAN
MIRNIK u radu o skupnim nalazima novca u sjevernoj
Hrvatskoj navode skupni nalaz iz 17. stoljeća, naden u
Kotlini (DUKAT i MIRNIK 1978: 197–208).

Godine 1987. dr. KORNELIJA MINICHREITER u radu "Arhe-
ološko blago Baranje", daje sintezu dosadašnjih rezulta-
ta istraženo-
sti arheoloških lokaliteta od prapovijesti do
srednjeg vijeka. Za nas je posebno značajno da je popis
već poznatih nalaza numizmata, nadopunjen novim po-
dacima – Darda, novac cara TRAJANA (98–117.) naden u
Ulici maršala Tita te, Popovac, lokalitet "Pogan" zidani
grobovi i novac cara AURELIJANA (270–275.) (MINICHREI-
TER 1987: 114, 132). Isti autor 1990. godine u prikazu
arheoloških istraživanja u Slavoniji i Baranji od 1985. do
1988. godine navodi nalaz brončanog novca cara GALE-
RIJA (305–311) na lokalitetu "Dragojlov brijeg" kod Kne-
ževih vinograda (MINICHREITER 1990: 148).

U ovom stručnom prilogu obrađen je novac koji potje-
če s baranjskih lokaliteta, u kronološkom rasponu od 1.
stoljeća pr. Kr. do 17. stoljeća, a podijeljen je u dvije
skupine. Prvoj skupini pripadaju numizmati kronološki
grupirani na temelju podataka iz nama dostupne stručne
literature, kojom smo nastojali ukazati na stupanj dosa-
dašnje istraženo-
sti, te ukupni pregled kronološke i tipološke zastupljenosti novca po pojedinim lokalitetima
(Tabela A). Drugoj skupini pripadaju nepublicirani rim-
ski novci iz fundusa Muzeja Slavonije Osijek, uvršteni u
kataloški pregled i kombinacijsku tabelu (Tabela B).

Prva skupina u tabelarnom pregledu A sastoji se od
rinskog novca u kronološkom rasponu od 60. g. pr. Kr.
do 450. godine, koji je uglavnom slučajno i pojedinačno
naden na dvanaest antičkih lokaliteta. Većinom su nade-
ni na širem području pojedinih lokaliteta, bez podataka o
okolnostima nalaza i preciznoj lokaciji unutar šireg kom-
pleksa lokaliteta. Nešto više podataka znamo za slijede-
će primjerke: novac GALIJENA naden u grobu u Batini na
posjedu obitelji CSÁKY (VÁRADY 1897: 186), novac AURE-
LIJANA naden u grobu na lokalitetu "Pogan" u Popovcu
(MINICHREITER 1987: 132), novac GALERIJA naden na lo-
kalitetu "Dragojlov brijeg" kod Kneževih Vinograda, za
koji postoji terenska dokumentacija (MINICHREITER 1990:
120). U tabelarni pregled A uvršten je i rimski novac iz
privatne zbirke ŠANDORA TROSZTA (SPAJČ 1971: 156). Bu-
dući da ne raspolažemo podacima o mjestu nalaza novca
iz spomenute zbirke, bilo je moguće uvrstiti samo one
novce koje autor daje u kronološkoj tabeli.

Iz kasnijih epoha u tabelarni pregled A uvršten je novac
16. i 17. stoljeća iz skupnog nalaza nadenog 1954. godine
u Kotlini, pohranjen u Muzeju Slavonije (MAŽURAN 1956:
135). Naden je u glinenoj posudi koja je ležala u zemlji
okrenuta otvorom prema dolje. Cjelokupni nalaz broji 81

primjerak, 76 srebrnjaka i 5 zlatnika, uglavnom talira i
njihove frakcije. Zastupljenost novca je raznolika i inte-
resantna. Njemačka–Brandenburg: GEORG WILHELM, 1/4
talira (2); Brandenburg–Franken: JOHANN FRIDRICH (2);
Hohnstein–Schwartzburg: CHRISTIAN WILHEIM (1); Schle-
sien–Liegnitz–Brieg–Wohlau: GEORG (7), CHRISTIAN, 1/4
talir (7); Francuska: LOUIS XIV, douzain (1); Ugarska:
FERDINAND III. (1), LEOPOLD I. (18), forinte; Nizozemska:
Geldern, taliri (3); Španjolska Nizozemska: PHILIP IV. (1),
Westhriesland (2), Zeeland, talir (1), Zwollw, 1/2 talira
(1); Poljska: Gdansk: SIGISMUND III. ort. (1); Štajerska:
LEOPOLD I., 1/4 talira (1); Tirol: LEOPOLD I., 1/4 talira (1);
Venezia: CARLO CONTARINI – DOMENICO CONTARINI, AV (5);

Druga skupina sastoji se od rimskih novaca i jednog
bizantskog iz Muzeja Slavonije (do sada nepublicirani
primjerci), a uvršteni su u kataloški pregled i Tabelu B.
Skupina broji ukupno 70 primjeraka u kronološkom ras-
ponu od TIBERIJA (14–37.) do JUSTINIJANA I. (527–565.).
Uglavnom su sakupljeni kao slučajni, pojedinačni nalazi
(70%) s jedanaest lokaliteta, bez podataka o preciznijoj
lokaciji gdje su nadeni, a u Muzej su dospjeli kao darovi
mještana. U skupinu je uvršten i jedan skupni nalaz,
naden 1958. godine u Dardi. Ostava je nakon otkrića
raspršena, a u Muzej je došao 21 primjerak, bez preciznih
podataka o okolnostima nalaza, načinu ukopa, količini
skrivenog novca. Zastupljeni su carevi 4. stoljeća, KON-
STANCIJE II. AE/3, AE/4, (5); JULIJAN II., AE/4, (1); VALEN-
TINIJAN I., AE/3, (3); VALENS, AE/3, AE/4, (5); GRACIJAN,
AE/3, AE/4, (3); nečitki primjerci 4. stoljeća, AE/3, AE/
4, (4); Kovani su u slijedećim kovnicama: Aleksandrija
(1), Konstantinopolis (3), Nicomedia (1), Siscia (1), Te-
salonika (2), a ostali primjerci su nečitki.

Ovim stručnim prilogom nastojali smo dati rezultat i
stanje istraženo-
sti numizmatičke topografije Baranje, arheološki iznimno bogate i značajne regije, koja je
zahvaljujući prirodnim i povijesnim uvjetima bila inten-
zivno naseljena u svim arheološkim i povijesnim raz-
dobljima. Ipak, ovim radom nismo dobili potpunu i
zaokruženu sliku numizmatičke topografije, zabilježeni
su nama poznati nalazi, koji mogu upotpuniti poznavanje
te topografije, a ujedno pridonijeti daljnjem radu na
ovom području.

KATALOG

BATINA – AD MILITARES

B. Pojedinačni nalaz

ANTONIN PIO (138–161.)

1. Av. ANTONINVS – AVG PIV (S PP)
Glava cara s lovorovim vijencem, u profilu na desno.
Rv. (TR POT) – COS IIII
Božica stoji.
(AE, as, ø 27 mm, tež. 11,64 g, MSO, Inv. br. 25633, dar 1962. godine, MISO KOVAČIĆ, Batina)
Datacija: 145–161, kovnica *Roma*
Literatura: RIC, 831
(T. 1, 1.)

HERENIJE – DECIJE MLADI (249–251.)

2. Av. Q H ETR (MES DEC) CAES
Poprsje bez lovorovog vijenca, u profilu na desno.
Rv. PMSC – OL VIM
AN XII
Personifikacija Kolonije stoji obučena u stolu, između bika i lava, raširenih i spuštenih ruku.
(AE, ø 25 mm, tež. 11,65 g, MSO, Inv. br. 25623, kao prethodni)
Datacija: 249–251, kovnica *Viminacium*
Literatura: SPAJČIĆ, 191.

SEVERINA

3. Av. SEVERINA AVG
Poprsje carice, u profilu na desno.
Rv. CONCORDIA AVGG
GXXIR
Aurelijan i Severina stoje.
(Ar, antoninian, ø 22 mm, tež. 3,49 g, MSO, Inv. br. 25624, kao prethodni)
Datacija: 270–275, kovnica *Roma*
Literatura: RIC, 3
(T. 1,3.)

DIOKLECijan (284–305.)

4. Av. IMP C C VAL DIOCLETIANVS PF AVG
Glava cara s lovorovim vijencem, u profilu na desno.
Rv. GENIO POPV – L – IROMANI
HTI
Jupiter stoji.
(AE, folis, ø 27 mm, tež. 10,69 g, MSO, Inv. br. 25625, kao prethodni)
Datacija: 298. godina, kovnica *Heraclea*
Literatura: RIC, 23/a
(T. 1, 4)

KONSTANTIN I. (307–337.)

5. Av. IMP CONSTANTINVS PF AVG
Poprsje cara s kacigom, u profilu na desno.
Rv. VICTORIAE LAETAEP RINC PERP
ASIS
Dvije Viktorije stoje, drže štit s natpisom VOT/PR
(AE, ø 18 mm, tež. 3,38 g, MSO, Inv. br. 25626, kao prethodni)
Datacija: 318–319, kovnica *Siscia*
Literatura: RIC, 53.
(T. 1, 5)

6. Av. CONSTANTI – NVS MAX AVG
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. GLOR – IAEXERC – ITVS
ASIS

Dva vojnika stoje, između njih dva znaka.
(AE, ø 19 mm, tež. 2,30 g, MSO, Inv. br. 25627, rekognosciranje terena 1970. godine)
Datacija: 330–335, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 742.
(T. 2,6)

7. Av. CONSTANTI – NVS MAX AVG
Kao prethodni.
Rv. GLOR – IAEXERC – ITVS
ESIS*

Dva vojnika stoje, između njih jedan znak.
(AE, ø 17 mm, tež. 1,25 g, MSO, Inv. br. 25628, kao prethodni)
Datacija: 335–337, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 759
(T. 2,7)

GRACIJAN (367–383.)

8. Av. DN GRATIANVS PF AVG
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. GLORIA RO – MANORVM
S F
(-)SIS
Car korača, drži labarum i zarobljenika.
(AE, ø 18 mm, tež. 2,12 g, MSO, Inv. br. 25629, stari fundus)
Datacija: 24. VIII. 367–17. XI. 375, kovnica *Siscia*
Literatura: RIC, 14/c.

TEODOZIJE I. (379–395.)

9. Av. DN THEODO – SIVS PF AVG
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. GLORIA RO – MANORVM
ASIS
Car korača, drži labarum i zarobljenika.
(AE, ø 18 mm, tež. 2,27 g, MSO, Inv. br. 25630, stari fundus)
Datacija: 383–392, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1570.

JUSTINIJAN I. (527–565.)

10. Av. DN IVSTINI – ANVS PP AVG
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. M, lijevo šesterokraka zvijezda, desno križ, ispod oznaka oficine A, u odsječku CON
(AE, folis, ø 33 mm, tež. 13,87 g, MSO, Inv. br. 25631, stari fundus)
Datacija: 532–537, kovnica *Konstantinopolis*
Literatura: SABATHER, 28.
(T. 2, 10)

B. MANASTIR

B. Pojedinačni nalaz

FILIP I. (244–249.)

11. Av. IMP M IVL PHILIPPVS AVG
Poprsje cara sa zrakastom krunom, u profilu na desno.
Rv. PMSC – OL VIM, u odsječku ANV
Personifikacija Kolonije stoji između bika i lava
(AE, ø 24 mm, tež. 6,76 g, MSO, Inv. br. 25632, dar 1968. godine, učenik B. M., slučajni nalaz na lokalitetu "Popova zemlja")
Datacija: 244–249, kovnica *Viminacium*
Literatura: SPAJČIĆ, 183.
(T. 2, 11)

KONSTANTIN I. (307–337.)

12. Av. CONSTAN – TINVS AVG
Glava cara s lovorovim vijencem, u profilu na desno.

Rv. PROVIDEN – TIAEAVGG •
SMTSA

Utvrdna, gore zvijezda.
(AE, ø 19 mm, tež. 2,47 g, MSO, Inv. br. 25633, dar 1968.
godine, učenik B. M., kao prethodni)
Datacija: 324–330, kovnica *Thessalonica*
Literatura: LRBC, 830.

KONSTANCIJE II. (337–361.)

13. Av. (CONSTAN–T)IVS (PF AVG)
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. (FEL) TEMP – REPARATIO, kovnica nečitka
Vojnik kopljem probada konjanika.
(AE, ø 18 mm, tež. 2,33 g, MSO, Inv. br. 25634, dar 1968.
godine, kao prethodni).
Datacija: 354–361, godine

DARDA

A. Skupni nalaz

Ostava iskopana u ožujku god. 1958. u Dardi, ulica Maršala
Tita br. 18, na posjedu BORISA SIENKIEVIČA prigodom kopa-
nja vrta. Kao i obično, ostava je nakon otkrića raspršena, a
u Muzej Slavonije došao je 21 primjerak, dar BORISA
SIENKIEVIČA. Ne raspoložimo podacima o okolnostima
nalaza i količini ukopanih novaca, osim podatka da je
posjed darovatelja smješten u blagoj uvali koju mještani
nazivaju "Kotlina".

KONSTANCIJE II. (337–361.)

- 14.1. Av. DN CONSTAN – (TIVS PF AVG)
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. SPES REI – (PVBLICAE)
ASIS (–)
Car stoji, drži kuglu i labarum.
(AE/4, ø 17 mm, tež. 1,72 g, MSO, Inv. br. SN 2,1, dar 1958.
godine, nalazište Darda)
Datacija: 355–361, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1245.
- 15.2. Av. nečitak
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. SP (ESREI – PVB) LICAE, kovnica nečitka
Kao prethodni
(AE/4, ø 14 mm, tež. 1,08 g, MSO, Inv. br. SN 2,2, kao
prethodni)
- 16.3. Av. (DN CONSTAN) – TIVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (FEL TEMP) – REPARATIO, kovnica nečitka
Vojnik kopljem probada konjanika.
(AE, ø 14 mm, tež. 1,24 g, MSO, Inv. br. SN 2, 3, kao
prethodni)
- 17.4. Av. DN CONSTAN – TIVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (FEL TEMP) – REPARATIO, kovnica nečitka
Kao prethodni
(AE, ø 17 mm, tež. 1,98 g, MSO, Inv. br. SN 2,4, kao
prethodni).
- 18.5. Av. (DN CONSTAN) – TIVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (FEL TEMP) – REPARATIO, kovnica nečitka
Kao prethodni.
(AE, ø 15 mm, tež. 1,98 g, MSO, Inv. br. SN 2,5, kao
prethodni)
JULIJAN II. (360–363.)
- 19.6. Av. DN IVLIA(NVS) NOB CAES
Poprsje cezara bez dijademe, u profilu na desno.

Rv. SPES REI – (PVBLICAE)
SM(NA)

Car stoji, drži kuglu i labarum.
(AE/4, ø 16 mm, tež. 1,72 g, MSO, Inv. br. SN 2, 6, kao
prethodni)
Datacija: 355–361, kovnica *Nicomedia*
Literatura: LRBC: 2316.

VALENTINIJAN I. (364–375.)

- 20.7. Av. DN VALENTINI – ANVS PF AVG
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. (SECVRI) TAS – REIPVBLICAE
CONSA
Viktorija korača, na lijevo.
(AE/3, ø 17 mm, tež. 1,24 g, MSO, Inv. br. SN 2,7 kao
prethodni)
Datacija: 364–365, kovnica *Konstantinopolis*
Literatura: LRBC, 2076
- 21.8. Av. DN VALE(NTINIANVS PF AVG)
Kao prethodni
Rv. (SECVRITAS) – REIPVBLICAE
ALEA
Kao prethodni.
(AE/3, ø 15 mm, tež. 1,70 g, MSO, Inv. br. SN 2,8, kao
prethodni)
Datacija: 364–367, kovnica *Alexandria*
Literatura: LRBC, 2861.
- 22.9. Av. DN VA(LENTINI – ANVS PF AVG)
Kao prethodni.
Rv. GL(OR)IA RO – (MANORVM), kovnica nečitka.
Car korača, drži labarum i zarobljenika.
(AE/3, ø 16 mm, tež. 2,09 g, MSO, Inv. br. SN 2, 9, kao
prethodni)
VALENS (364–378.)
- 23.10. Av. (DN VALEN) – S PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (SECVRITAS) – REIPVBLICAE
TESA
Viktorija korača, na lijevo.
(AE/3, ø 17 mm, tež. 1,53 g, MSO, Inv. br. SN 2,10, kao
prethodni)
Datacija: 364–367, kovnica *Thessalonica*
Literatura: LRBC, 1707.
- 24.11. Av. DN (VALEN) – S PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (SECVRITAS) – REIPVBLICAE
(TES)A
Kao prethodni.
(AE/3, ø 17 mm, tež. 1,56 g, MSO, Inv. br. SN 2,11, kao
prethodni)
Datacija: 364–367, kovnica *Thessalonica*
Literatura: LRBC, 1707.
- 25.12. Av. DN VAL(EN – S) PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (SECVRITAS – REIPVBLICAE), kovnica nečitka.
Kao prethodni.
(AE/3, ø 16 mm, tež. 1,28 g, MSO, Inv. br. SN 2,12, kao
prethodni).
- 26.13. Av. nečitak.
Kao prethodni.
Rv. nečitak
Kao prethodni.
(AE/4, ø 14 mm, tež. 1,37 g, MSO, Inv. br. SN 2,13, kao
prethodni).

- 27.14. Av. DN (VALEN) – PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (SECV)RITAS – (REIPV)BLICAE, kovnica nečitka.
Kao prethodni.
(AE/3, ø 15 mm, tež. 1,55 g, MSO, Inv. br. SN 2, 14, kao prethodni).
GRACIJAN (367–383.)
- 28.15. Av. DN GRA(TIA) – NVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (GLORIA)RO – MANORVM $\frac{+|+}{CONSA}$
Car korača, drži labarum i zarobljenika.
(AE/3, ø 15 mm, tež. 2,61 g, MSO, Inv. br. SN 2,15, kao prethodni).
Datacija: 367–375, kovnica *Konstantinopolis*
Literatura: LRBC, 2104.
- 29.16. Av. (DN GRATIA) – NVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. (SPES REI) – PVBLICAE, kovnica nečitka.
Car stoji, drži kuglu i labarum.
(AE/4, ø 14 mm, tež. 1,62 g, MSO, Inv. br. SN 2,16, kao prethodni).
- 30.17. Av. nečitak
Kao prethodni.
Rv. VOT/XX/MVLT/XXX $\frac{\quad}{(SM)N(A)}$ ili $\frac{\quad}{(CON)N(A)}$
Vijenac.
(AE/4, ø 13 mm, tež. 1,70 g, MSO, Inv. br. SN 2, 17, kao prethodni).
Datacija: 383. god, kovnica *Konstantinopolis* ili *Nicomedia*
Literatura: LRBC, 2378.
Nečitki primjerci:
- 31.18. (AE/3, ø 18 mm, tež. 1,93 g, MSO) Inv. br. SN 2,18, kao prethodni).
- 32.19. (AE/3, ø 17 mm, tež. 1,78 g, MSO) Inv. br. SN 2,19, kao prethodni).
- 33.20. (AE/3, ø 17 mm, tež. 2,21 g, MSO) Inv. br. SN 2,20, kao prethodni).
- 34.21. (AE/4, ø 12 mm, tež. 0,93 g, MSO) Inv. br. SN 2,21, kao prethodni).
- KNEŽEVI VINOGRADI – "DRAGOJLOV BRUJEG"**
B. Pojedinačni nalaz
LICINJE I. (308–324.)
35. Av. IMP LIC LICINIVS PF AVG
Glava cara s lovorovim vijencem, u profilu na desno.
Rv. IOVI CON – SERVATORI $\frac{B}{\bullet SIS \bullet}$
Jupiter stoji, drži Viktoriju.
(AE, folis, ø 21 mm, tež. 3,36 g, MSO, Inv. br. 25635, dar 1956. godine, slučajni nalaz).
Datacija: 313. godine, kovnica *Siscia*
Literatura: RIC, 229
(T. 3,35.)
- KONSTANTIN I. (307–337.)
36. Av. CONSTAN – TINOPOLIS
Roma s kacigom, u profilu na lijevo.
Rv. Viktorija stoji na pramcu broda.
 $\frac{B}{SIS}$
(AE, ø 18 mm, tež. 2,19 g, MSO, Inv. br. 25636, kao prethodni).
Datacija: 330–333, kovnica *Siscia*
- Literatura: RIC, 224.
(T. 3,36)
- KONSTANS (337–350.)
37. Av. DN CONSTA – NS PF AVG
Poprsje cara s dijamantom, u profilu na desno.
Rv. FEL TEMP – REPARATIO $\frac{\quad}{\Gamma SIS \bullet}$
Car i Viktorija na galiji.
(AE/2, ø 18 mm, tež. 1,88 g, MSO, Inv. br. 25637, kao prethodni).
Datacija: 346–350, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1140.
(T. 3,37)
- JOVIJAN (363–364.)
38. Av. DN IOVIA – NVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. VOT/V/MVLT/X $\frac{\quad}{A SIRM}$
Zatvoreni vijenac.
(AE/3, ø 19 mm, tež. 2,55 g, MSO, Inv. br. 25638, kao prethodni).
Datacija: 363–364, kovnica *Sirmium*
Literatura: LRBC, 1623.
(T. 3,38)
- GRACIJAN (367–383.)
39. Av. DN GARTIANVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. SECVRITAS – REIPVBLICAE $\frac{R}{\bullet ASISA}$
Viktorija korača, na lijevo.
(AE/3, ø 18 mm, tež. 2,21 g, MSO, Inv. br. 25639, kao prethodni).
Datacija: 367–375, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1304
(T. 4, 9)
- KOPAČEVO – AD LABORES**
B. Pojedinačni nalaz
TETRIK I. (270–273.)
40. Av. (IMP TETRIC)VS (PIVS) AVG, nečitak.
Glava cara sa zrakastom krunom, u profilu na desno.
Rv. SPES – (PVBLICA)
Spes korača, na lijevo.
(AE, antoninianus, ø 17 mm, tež. 2,12 g, MSO, Inv. br. 25640, dar 1955. godine, ŠANDOR TROSZT, učitelj u Kopačevu).
Datacija: 270–273, kovnica *Roma*
Literatura: D. SEAR, 3081.
41. Av. nečitak.
Glava cara sa zrakastom krunom, u profilu na desno.
Rv. nečitak.
Božica stoji.
(AE, ø 16 mm, tež. 2,67 g, MSO, Inv. br. 25641, dar 1955. godine, ŠANDOR TROSZT).
Datacija: kao prethodni.
- KONSTANCIJE II. (337–361.)
42. Av. DN CONSTAN – TIVS PF AVG
Poprsje cara s dijamantom, u profilu na desno.
Rv. FEL TEMP – REPARATIO $\frac{M}{(-) SIS (D?)}$
Vojnik kopljem u ruci probada konjaniku.
(AE/3, ø 17 mm, tež. 2,15 g, MSO, Inv. br. 25642, dar 1955. godine, ŠANDOR TROSZT).
Datacija: 355–361, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1236.

KOTLINA

B. Pojedinačni nalaz

GORDIJAN III. (238–244.)

43. Av. IMP CAES M ANT (GORDIANVS AVG)
Poprsje cara s lovorovim vijencem, u profilu na desno.
Rv. (PMSC)–OL VIM, u odsječku AN III.
Personifikacija Kolonije stoji između bika i lava.
(AE, ø 30 mm, tež. 16,31 g, MSO, Inv. br. 25643, stari fundus).

Datacija: 238–244, kovnica *Viminacium*
Literatura: SPAHC, 117.

KONSTANS (337–350.)

44. Av. CONSTAN – S PF AVG
Poprsje cara s dijamantom, u profilu na desno.
Rv. VICTORIAEDDAVGGNN _____
BSIS
Dvije Viktorije stoje, svaka drži vjenčić.
(AE, ø 15 mm, tež. 1,19 g, MSO, Inv. br. 25644, dar 1958. godine, BORIS ŠENKJEVIĆ, Darda).
Datacija: 341–378.
Literatura: LRBC, 791.

VALENS (364–378.)

45. Av. DN VALEN – S PF AVG
Poprsje cara s dijamantom, u profilu na desno.
Rv. SECVRITAS – REIPUBLICAE R _____
(–)SIS(–)
Viktorija korača, na lijevo.
(AE, ø 17 mm, tež. 2,33 g, MSO, Inv. br. 25645, dar 1958. godine, BORIS ŠENKJEVIĆ, Darda).
Datacija: 24. VIII. 367. – 17. XI. 375, kovnica *Siscia*
Literatura: RIC, 15/b.

KOZARAC

B. Pojedinačni nalaz

KLAUDIJE II. GOTSKI (268–270.)

46. Av. (IMP) C CLAUDIVS AVG
Glava cara sa zrakastom krunom, u profilu na desno.
Rv. FIDES E(XERC)I
Božica stoji, na lijevo.
(Ae/Ar, antoninian, ø 17 mm, tež. 2,24 g, MSO, Inv. br. 25646, stari fundus).
Datacija: 268–270, kovnica *Roma*
Literatura: D. SEAR, 3101.

KONSTANTIN I. (307–337.)

47. Av. CONST(ANTI) – NVS MAX AVG
Poprsje cara s dijamantom, u profilu na desno.
Rv. GLOR – IAEXERC – ITVS _____
• ASIS •
Dva vojnika stoje, između njih dva znaka.
(AE, ø 18 mm, tež. 2,63 g, MSO, Inv. br. 25647, stari fundus).
Datacija: 330–335, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 747.

KONSTANCIJE II. (337–361.)

48. Av. DN CONSTAN – TIVS P(F AVG)
Kao prethodni.
Rv. FEL TEMP – REPARATIO M | _____
ASISΣ
Vojnik kopljem probada konjanika.
(AE/β, ø 17 mm, tež. 2,28 g, MSO, Inv. br. 25648, stari fundus).
Datacija: 355–361, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1234.

49. Av. CONSTANTI – VS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. VICTORIAEDDAVGGQNN _____
SMTSA

Dvije Viktorije stoje, svaka drži vjenčić.
(AE, ø 15 mm, tež. 1,71 g, MSO, Inv. br. 25649, stari fundus).
Datacija: 341–346, kovnica *Thessalonica*
Literatura: LRBC, 859.

LUG – DONNATIANNAE ili ALBANUM

B. Pojedinačni nalaz

TIBERIJE (14–37.)

50. Av. (TI CL)AVDIVS CAESAR AVG (PMTRP IMP)
Glava cara u profilu.
Rv. (LIBERTAS AVGVSTA) S – C
BOŽICA STOJI.
(AS, ø 29 mm, tež. 7,15 g, MSO, Inv. br. 25650, stari fundus).
Datacija: 42–44. godina, kovnica *Roma*
Literatura: RIC I, 69.

HADRIJAN (117–138.)

51. Av. (HADRISNVS AVGVSTVS)
Bista cara u profilu, na desno.
Rv. S – C (nečitak).
Božica stoji.
(*Sestercius*, ø 34 mm, tež. 23,52 g, MSO, Inv. br. 25651, stari fundus).
Datacija: 125–128. godina, kovnica *Roma*
Literatura: RIC II, 692.

ANTONIN PIO (138–161.)

52. Av. (ANTONINVS AVG PIVS) PPTR PCOS IIII
Glava cara s lovorovim vijencem, na desno.
Rv. S – C (nečitak).
Sekuritas, obučena, sjedi na prijestolju na lijevo, drži skiptar.
(*Sestercius*, ø 3 mm, tež. 17,29 g, MSO, Inv. br. 25652, stari fundus).
Datacija: 145–161, kovnica *Roma*
Literatura: RIC, 782.

POPOVAC – ANTIANA

B. Pojedinačni nalaz

KONSTANS (337–350.)

53. Av. DN CONSTA – NS PF AVG
Poprsje cara s dijamantom, u profilu na desno.
Rv. FEL TEMP – REPARATIO _____
B SIS•
Car i Viktorija na galiji.
(AE/2, ø 19 mm, tež. 2,54 g, MSO, Inv. br. 25653, dar 1984. godine, STANKOVIĆ RUŽICA, Popovac, slučajni nalaz na lokalitetu "Pogan").
Datacija: 346–350, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1140.
(T. 4,53)

KONSTANCIJE II. (337–361.)

54. Av. DN CONSTAN – TIVS PF AVG)
Kao prethodni.
Rv. FEL TEMP – REPARATIO Γ | _____
SM(HA)
Vojnik kopljem probada konjanika.
(AE/2, ø 22 mm, tež. 5,53 g, MSO, Inv. br. 25654, rekognosciranje lokaliteta "Pogan", 1970. godine).
Datacija: 351–354, kovnica *Heraclea*

- Literatura: LRBC, 1893.
(T. 4,54)
- JULIJAN II. (360–363.)
55. Av. DN FL CL IVLI – ANVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. SECVRITAS REI PVB _____
• HERACL • A
- Bik, dvije zvijezde.
(AE/1, ø 27 mm, tež. 7,77 g, MSO, Inv. br. 25655, dar 1962. godine, slučajni nalaz na lokalitetu "Pogan").
Datacija: 361–363, kovnica *Heraclea*
Literatura: LRBC, 1910.
(T. 4,55).
- GRACIJAN (367–383.)
56. Av. DN GRATIA – NVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. REPARATIO – REIPVB _____ | B
SM TES
- Car stoji, drži Viktoriju i podiže ženu.
(AE/2, ø 23 mm, tež. 4,27 g, MSO, Inv. br. 25656, lokalitet "Pogan", stari fundus).
Datacija: 378–383, kovnica *Thessalonica*
Literatura: LRBC, 1823.
(T. 5,56).
57. Av. DN GRATIANVS PF AVG
Kao prethodni.
Rv. GLORIA RO – MANORVM _____ M | P̄
Γ SIS Γ
- Car korača, drži labarum i zarobljenika.
(AE/3, ø 17 mm, tež. 2,34 g, MSO, Inv. br. 25657, dar 1958. godine, B. ŠARIĆ, Popovac, slučajni nalaz na lokalitetu "Pogan").
Datacija: 24. VIII. 367. – 17. XI. 375, kovnica *Siscia*
Literatura: RIC, 14/C.
(T. 5,57)
- SUZA
B. Pojedinačni nalaz
- FAUSTINA SENIOR
58. Av. DIVA FAVSTINA
Glava carice u profilu, na desno.
Rv. S – (C) nečitak.
Božica stoji.
(Sestercij, ø 32 mm, tež. 21,45 g, MSO, Inv. br. 25658, nađen u dvorištu Osnovne škole, dar J. HORVAT, učitelj u Suzi).
Datacija: 138–161. godina, kovnica *Roma*
Literatura: D. SEAR, 1260.
- KONSTANCIJE II (337–361.)
59. Av. (DN CONSTANTIVS PF AVG), nečitak.
Bista cara s dijademom, na desno.
Rv. (FEL TEMP REPARATIO), nečitak.
Vojnik kopljem u ruci probada konjanika.
(A/3, ø 18 mm, tež. 2,52 g, MSO, Inv. br. 25659, nađen u dvorištu Osnovne škole, dar J. HORVAT, učitelj u Suzi).
Datacija: 354–361. godina, kovnica *Siscia* (?)
Literatura: D. SEAR, 3910.
- KONSTANCIJE II (337–361.)
Kao prethodni.
60. (A/3, ø 18 mm, tež. 2,01 g, MSO, Inv. br. 25660, kao prethodni)
- VARDARAC
B. Pojedinačni nalaz
FILIP I. (244–249.)
61. Av. (IMP IVL PHI)LIPPVS AVG
Poprsje cara s lovorovim vijencem, na desno.
Rv. PMS(C – OL VIM), u odsječku AN V
Personifikacija Kolonije obučena u stolu stoji između bika i lava okrenuta na lijevo, raširenih i spuštenih ruku.
(AE, ø 22 mm, tež. 16,16 g, MSO, Inv. br. 25661, stari fundus).
Datacija: 244–249, kovnica *Viminacium*
Literatura: SPAJIC, 183.
- KONSTANS (337–350.)
62. Av. CONSTAN – S PF AVG
Poprsje cara s dijademom, na desno.
Rv. GLOR – IAEXERC – ITVS _____
ASIS*
- Dva vojnika stoje s kopljima, između njih jedan znak.
(AE, ø 16 mm, tež. 1,45 g, MSO, Inv. br. 25662, stari fundus).
Datacija: 337–341, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 19, 769.
VALENS (364–378.)
63. Av. DN VALEN – S (PF AVG)
Poprsje cara s dijademom, na desno.
Rv. SECVRI(TAS) – REIPVBLICAE _____
ASIRM
- Viktorija stoji, na lijevo.
(AE/3, ø 19 mm, tež. 2,55 g, MSO, Inv. br. 25663, stari fundus).
Datacija: 364–367, kovnica *Sirmium*
Literatura: LRBC, 1634.
- ZMAJEVAC – AD NOVAS
B. Pojedinačni nalaz
HADRIJAN (117–138.)
64. Av. (HADRIA)NVS – AVG COS II (I PP)
Glava cara s lovorovim vijencem, u profilu, na desno.
Rv. ANNONA (AVG) S – C
Annona stoji drži rog izobilja, okrenuta na lijevo.
(Dupondij, ø 22 mm, tež. 8,68 g, MSO, Inv. br. 25664, stari fundus).
Datacija: 134–138, kovnica *Roma*
Literatura: RIC, 441, 796.
- FILIP I. (244–249.)
65. Av. (IM)P M IVL (PHILIPPVS AVG)
Poprsje cara s lovorovim vijencem, na desno.
Rv. (PMSC – OL VIM), nečitak, u odsječku AN VII
Personifikacija Kolonije obučena u stolu stoji između bika i lava, raširenih i spuštenih ruku.
(AE, ø 27 mm, tež. 13,80 g, MSO, Inv. br. 25665, stari fundus).
Datacija: 244–249, kovnica *Viminacium*
Literatura: SPAJIC, 183.
- HOSTILIJAN (249–251.)
66. Av. IMP C VAT HOST M QVINTVS AVG
Poprsje cara s lovorovim vijencem, na desno.
Rv. PMSC – OL VIM, u odsječku AN XII
Personifikacija Kolonije obučena u stolu stoji između bika i lava, raširenih i spuštenih ruku.
(AE, ø 26 mm, tež. 13,41 g, MSO, Inv. br. 25666, stari fundus).
Datacija: 249–251, kovnica *Viminacium*
Literatura: SPAJIC, 193.
- DIOKLECIJAN (284–305.)

67. Av. IMP DIOCLETIANVS PF AVG
Glava cara s lovorovim vijencem, u profilu na desno.
Rv. SACRA MONET AVGG ET
CAESS NOSTR III
AQS
Moneta stoji, drži vagu i rog izobilja.
(Ae, ø 28 mm, tež. 12,18 g, MSO, Inv. br. 25667, stari fundus).
Datacija: 301. godina, kovnica *Aquileia*
Literatura: RIC, 31/a.
KONSTANS (337–350.)
68. Av. DN CONSTA – NS PF AVG
Poprsje cara s dijademom, u profilu na desno.
Rv. FEL TEMP – REPARATIO B SIS•
Car i Viktorija na galiji.
(AE/2, ø 20 mm, tež. 2,42 g, MSO, Inv. br. 25668, stari fundus).
Datacija: 346–350, kovnica *Siscia*
Literatura: LRBC, 1140.
(T. 5,68)
VALENS (364–378.)
69. Av. DN VALEN – S PF AVG
Kao prethodni.
Rv. SECVRITAS – REIPV(BLICAE) B SIS C
Viktorija korača na lijevo, drži vjenčić i palminu grančicu.
(AE/3, ø 18 mm, tež. 2,05 g, MSO, Inv. br. 25669, stari fundus).
Datacija: 25. II. 364. – 24. VIII. 367, kovnica *Siscia*
Literatura: RIC, 7/b.
70. Av. DN VALEN – S (PF AVG)
Kao prethodni.
Rv. GL(ORIA R)O – MANORVM DBSISC
Car korača, drži labarum i zarobljenika.
(AE/3, ø 20 mm, tež. 1,82 g, MSO, Inv. br. 25670, stari fundus).
Datacija: kao prethodni.
Literatura: RIC, 5/b.

LITERATURA

- BOGNAR, A., 1986, "Prirodne osobine Baranje". Tri stoljeća Belja, Osijek: 1–7.
- BULAT, M., 1969, "Topografska istraživanja limesa u Slavoniji i Baranji", *Osj Zbor XII*: 39–49.
- BULAT, M., 1977, "Stanje istraživanja antičkih naselja u Slavoniji", *Materijali XIII*: 79, 83.
- DEGMEDŽIĆ, I., 1955, "Što znači Limes Panonije". Slavonija danas, II, Osijek: 8–9.
- DUKAT, Z. i Mirnik, I., 1978, "Skupni nalaz u sjevernoj Hrvatskoj", *Izdanja HAD 2*: 197–208.
- HAMPÉL, J., 1878, *AEM II*, 150.
- LATE ROMAN BRONZE COINAGE 1965, I–II, London.
- MAŽURAN, I., 1956, "Skupni nalaz srebrnog i zlatnog novca iz XVII stoljeća u Baranji", *Osj Zbor V*: 133–142.
- MINICHREITER, K., 1987, "Arheološko blago Baranje", *Anali OS 5*: 43–142.
- MINICHREITER, K., 1990, "Arheološka istraživanja u Slavoniji i Baranji od 1985 do 1988.g.", *Anali OS 7*: 141–170.
- PINTEROVIĆ, D., 1969, "Problemi u istraživanju Limesa na sektoru Batina Skela – Ilok", *Osj Zbor XII*: 53–71.
- ROMAN IMPERIAL COINAGE 1968–1972, I–IX, London.
- SABATIER, 1862, *Description générale des monnaies byzantines frappées sous les empereurs d'Orient, I–II*, Paris.
- SEAR, D., 1964, *Roman Coins and their values*, London.
- SPAJČIĆ, E., 1971, "Rimski novci nađeni u Baranji", *Osj Zbor XIII*: 133–158.
- SPAJČIĆ, E., 1975, "Novci kovnice Viminacium nađeni u Osijeku", *Osj Zbor XIV–SV*: 173–221.
- VÁRADY, F., 1897, "Posta, Baranya multja és jelenyje II", Budapest, 180–210.

Zusammenfassung

BEITRÄGE ZUR KENNNTNIS DER NUMISMATISCHEN TOPOGRAPHIE BARANYAS

Diese Studie stellt eine Synthese der Kenntnisse der numismatischen Topographie von Baranya; sie entstand auf Grundlage der verfügbaren archäologischen Fachliteratur und der bisherigen archäologischen Erkundungen, sowie kleinerer Untersuchungen vom Probenschnittcharakter. Behandelt wurden Sammel- und Einzelfunde von Münzen aus dem Zeitraum vom 1. – 17. Jh. Grosse Aufmerksamkeit wurde den unpublizierten Münzen aus dem Fundbestand des Museums Slavoniens in Osijek gewidmet, die von den Fundstellen Batina, Darda, Kozarac, Kopačevo, Koulina, Kneževi Vinogradi, Lug, Popovac, Vardarac, Zmajevac stammen und in das 1–4. Jh. datiert werden. Diese Studie vermittelt die Einsicht in den Forschungsstand und die Kenntnisse der numismatischen Topographie Baranyas.

Übersetzung
Branka OIHJEC

1

3

4

5

T. 1. Batina, Antonin Pio, as (1), Severina, antoninian (3), Dioklecijan, folis (4), Konstantin I., AE (5) Snimio: RUDOLF BARTOLOVIĆ.

Taf. 1. Batina, Antoninus Pius, AS (1), Severina, Antoninus (3), Diocletianus, Follis (4), Constantinus I., AE (5). Photos: RUDOLF BARTOLOVIĆ.

6

7

10

11

Taf. 2. Batina, Constantinus I., AE, (6, 7), Justinianus I., Follis (10)
B. Manastir, Philippus I., AE (11). Photos: R. BARKOLović.

T. 2. Batina, Konstantin I., AE, (6, 7), Justinijan I., follis (10), B. Manastir,
Filip I., AE (11). Snimio: R. BARKOLović.

35

36

37

38

T. 3. Kneževi Vinogradi, Licinije, folis (35), Konstantin I., AE (36), Konstans, AE/2, (37), Jovijan, AE/3, (38). Snimio: R. BARTOLOVIĆ.

Taf. 3. Kneževi Vinogradi, Licinius, Follis, (35), Constantinus I., Ae, (36), Constans, AE/2, (37), Iovianus, AE/3, (38). Photos: R. BARTOLOVIĆ.

39

53

54

55

T. 4. Kneževi Vinogradi, Gracijan, AE/3, (39), Popovac, Konstans, AE/2, (53), Konstancije II., AE/2, (54), Julijan II., AE/1, (55).
Snimio: R. BARTOLOVIĆ.

Taf. 4. Kneževi Vinogradi, Gratianus, AE/3, (39), Popovac, Constans, AE/2, (53), Constantius II., AE/2, (54), Julianus II., AE/1 (55).
Photos: R. BARTOLOVIĆ.

56

57

68

